

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 sierpnia 2020 r.

Pozycja 217

POSTANOWIENIE

z dnia 12 września 2019 r.

Sygn. akt Ts 6/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jarosław Wyrembak,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) a) art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 23, ze zm.) w zakresie „zwrotu *Minister Sprawiedliwości*”,
b) art. 77 § 1 ust. 1 ustawy wymienionej w punkcie 1 lit. a w zakresie „zwrotu *a w szczególnie uzasadnionych przypadkach także w sądzie wyższym*”,
c) art. 77 § 9 ustawy wymienionej w punkcie 1 lit. a w całości z art. 45 ust. 1 w związku z art. 179 oraz w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 oraz z art. 2 w związku z art. 179 oraz w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 244 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.) i art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 2261, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,
- 3) art. 417 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, ze zm.) w zakresie, w jakim „pomija odpowiedzialność organów państwa za nieuzasadnione działanie zgodne z literą prawa” z art. 77 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W sporządzonej przez radcę prawnego i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 8 stycznia 2018 r. (data nadania) skardze konstytucyjnej M.J. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność: po pierwsze, a) art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 23, ze zm., dalej p.u.s.p.) w zakresie zwrotu *Minister Sprawiedliwości*, b) art. 77 § 1 ust. 1 p.u.s.p., w zakresie zwrotu *a w szczególnie uzasadnionych przypadkach także w sądzie wyższym*, c) art. 77 § 9 p.u.s.p. w całości z art. 45 ust. 1 w związku z art. 179 oraz w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 (błędnie wskazanym jako

art. 114 ust. 3 pkt 17) oraz z art. 2 w związku z art. 179 oraz w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji (błędnie wskazanym jako art. 114 ust. 3 pkt 17); po drugie, art. 244 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) oraz art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 2261, ze zm.; dalej: u.p.g.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji; po trzecie, art. 417 § 1 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 459, ze zm.; dalej: k.c.) w zakresie, w jakim pomija odpowiedzialność organów państwa za nieuzasadnione działanie zgodne z literą prawa, z art. 77 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została sformułowana przez skarżącego w związku z następującą sprawą:

Skarżący wniósł do Sądu Okręgowego w K. powództwo o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym. Wyrokiem z 18 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w K. (sygn. akt [...]) oddalił powództwo w sprawie. Skarżący wniósł apelację, która została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. I Wydział Cywilny z 13 stycznia 2017 r. (sygn. akt [...]). Wyrok został wydany w składzie dwóch sędziów Sądu Apelacyjnego oraz jednego sędziego delegowanego z Sądu Okręgowego w K. Wyrok został doręczony skarżącemu 1 marca 2017 r.

W zarządzeniu z 23 marca 2018 r. (doręczonym skarżącemu 6 kwietnia 2018 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do uzupełnienia braków formalnych skargi. Skarżący odniósł się do zarządzenia w piśmie procesowym złożonym 13 kwietnia 2018 r. (data nadania). Poinformował również, że złożył nadzwyczajny środek zaskarżenia i na skutek wniesionej skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy postanowieniem z 21 lutego 2018 r. (sygn. akt [...]) odmówił przyjęcia jej do rozpoznania.

Zdaniem skarżącego, zakwestionowane przepisy naruszyły jego konstytucyjne wolności lub prawa, ponieważ: po pierwsze, art. 77 § 1 p.u.s.p. narusza „prawa skarżącego do sprawowania wymiaru sprawiedliwości «w sprawach», o których mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji przez osoby nominowane na funkcję [s]ędziego przez Prezydenta RP ze wskazaniem miejsca (siedziby), pełnienia funkcji oraz obszaru właściwości i właściwości rzeczowej do sprawowania wymiaru sprawiedliwości”. Skarżący zarzuca, że sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez osoby delegowane przez Ministra Sprawiedliwości powoduje „sprawowanie tych czynności przez osoby nieumocowane”. W zakresie zwrotu „a w szczególnie uzasadnionych przypadkach także w sądzie wyższym” wskazał na naruszenie *właściwego sądu* w ten sposób, że „w sądzie właściwym rzeczowo orzeka sędzia nie mający nominacji Prezydenta RP do orzekania w tymże sądzie, a wręcz nie posiadający »uprawnień« (...)”. Po drugie, art. 244 § 1 k.p.c. narusza prawa skarżącego do sprawiedliwej i rzetelnej procedury sądowej, ponieważ zaskarżone normy prawne zobowiązują sąd do uznania za wiążący dokument urzędowy (legitymację Prokuratora Generalnego), w sytuacji, w której dokument ten poświadcza nieprawdę. Po trzecie, art. 417 § 1 k.c. narusza „prawa skarżącego do odszkodowania za niesłuszne i pozbawione podstaw prawnych albo faktycznych działanie organów państwa”, „po-przez pominięcie odpowiedzialności organów państwa za nieuzasadnione działanie zgodne z literą przepisów”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw. Musi ona spełniać wymagania, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a zostały doprecyzowane w przepisach ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji

i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p.TK).

Zgodnie z tymi regulacjami skarga powinna spełniać wymogi określone dla pisma procesowego, a nadto zawierać: dokładne określenie ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach określonych w Konstytucji i wobec którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją; wskazanie, jakie konstytucyjne wolności lub prawa i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone, a także uzasadnienie wraz z dokładnym opisem stanu faktycznego. Zarzuty sformułowane w skardze muszą uprawdopodobniać niekonstytucyjność kwestionowanej regulacji, co oznacza konieczność wywiedzenia z zaskarżonych przepisów określonej normy, wskazanie właściwych wzorców konstytucyjnych wyrażających prawa podmiotowe przysługujące osobom fizycznym bądź prawnym i – przez porównanie treści wynikających z obu regulacji – wykazanie ich wzajemnej niezgodności.

2. W ocenie Trybunału rozpatrywana skarga konstytucyjna nie spełnia powyższych warunków.

3. Pierwszym zakwestionowanym przepisem jest art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 23, ze zm.; dalej: p.u.s.p.), zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych (ust. 1) i dalej, zgodnie z którym „w innym sądzie równorzędnym lub niższym, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach także w sądzie wyższym, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów”.

3.1. Skarżący zarzuca, że sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez osoby delegowane przez Ministra Sprawiedliwości powoduje „sprawowanie tych czynności przez osoby nieumocowane” oraz wskazuje na naruszenie *właściwego sądu* w ten sposób, że w sądzie tym orzeka sędzia nie mający nominacji Prezydenta RP do orzekania w tymże sądzie, a wręcz nie posiadający „uprawnień”.

3.2. Trybunał stwierdza, że skarżący nie uzupełnił braków formalnych skargi w zakresie punktów 4 i 5 zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 23 marca 2018 r., w których został wezwany do wskazania, jakie jego prawa lub wolności wynikające z powołanych w *petitum* skargi wzorców kontroli zostały naruszone zaskarżonymi przepisami, a także sposobu ich naruszenia oraz uzasadnienia zarzutu niezgodności zakwestionowanych przepisów z Konstytucją. Jak wynika z analizy skargi konstytucyjnej i pisma procesowego z 13 kwietnia 2018 r. (data nadania), skarżący wskazał jedynie prawo do rozpoznania sprawy przez właściwy sąd, które swoje źródło znajduje w art. 45 Konstytucji. Nie wskazał natomiast, jakie prawa lub wolności konstytucyjne wynikają z pozostałych przepisów Konstytucji powołanych w *petitum* skargi jako wzorce kontroli konstytucyjności.

Argumentacja skarżącego przedstawiona w piśmie uzupełniającym braki nie uzasadnia ponadto zarzutu niekonstytucyjności zakwestionowanego przepisu i stanowi w istocie powtórzenie argumentacji zawartej w skardze konstytucyjnej. Skarżący nie wskazuje argumentów przemawiających za naruszeniem jego konstytucyjnych praw podmiotowych, a próbuje jedynie dowieść, że narusza on wyłączne uprawnienia Prezydenta w zakresie powoływania sędziów.

Nieuzupełnienie braków skargi jest – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p. TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

3.3. Trybunał stwierdza ponadto, że skarżący uczynił art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji niewłaściwym wzorcem konstytucyjnym. Wzorzec ten nie jest źródłem praw podmiotowych w postępowaniu skargowym. Niewłaściwym wzorcem konstytucyjnym jest również art. 179 Konstytucji, który – umieszczony w rozdziale VIII Konstytucji – określa podstawy ustrojowe funkcjonowania sądów i trybunałów. Trybunał przypomina, że w myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji wzorcami kontroli w sprawie wszczętej na skutek złożenia skargi konstytucyjnej mogą być tylko przepisy wyrażające wolności lub prawa skarżącego.

4. Kolejnym zakwestionowanym przepisem jest art. 77 § 9 ust. 1 p.u.s.p., zgodnie z którym prezes sądu apelacyjnego w szczególnie uzasadnionych wypadkach może delegować sędziego sądu rejonowego albo sędziego sądu okręgowego do pełnienia obowiązków sędziego w sądzie wyższym. Następuje to po uzyskaniu zgody sędziego i kolegium sądu, do którego ma nastąpić delegowanie, i ma na względzie racjonalne wykorzystanie kadr oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów działających na obszarze apelacji; łączny okres delegowania nie może przekroczyć 14 dni w ciągu roku.

4.1. Skarżący wyraża przekonanie, że oddelegowanie sędziego (czasowe lub stałe) przez prezesa sądu apelacyjnego jest naruszeniem prerogatywy Prezydenta obejmującej, zdaniem skarżącego, wskazanie siedziby i obszaru właściwości rzeczowej sędziego.

4.2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że art. 77 § 9 p.u.s.p. nie stanowił podstawy wydanego orzeczenia w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji. Z tych względów badana skarga nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

5. Skarżący kwestionuje również zgodność art. 244 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.), który stanowi, że „dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone”. Jednocześnie kwestionuje art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 2261, ze zm.; dalej: u.p.g.), który określa, że „dokumentem upoważniającym Prezesa Prokuraturii Generalnej, wiceprezesa Prokuraturii Generalnej i radcę do wykonywania czynności zastępstwa jest legitymacja służbowa, która zawiera w szczególności imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe”.

5.1. Skarżący twierdzi, że zostało naruszone jego prawo do sprawiedliwej i rzetelnej procedury sądowej. W ocenie skarżącego przepisy zobowiązują sąd do uznania za wiążącą legitymację radcy Prokuraturii Generalnej, nawet w sytuacji poświadczającej nieprawdę. Ponadto skarżący stwierdza, że „stan faktyczny oparty na kompilacji normy art. 33 ust. 2 u.p.g. i art. 244 § 1 k.p.c. jest niezgodny z zasadami państwa prawa oraz prawem do rzetelnej procedury sądowej w demokratycznym państwie prawa”.

5.2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że art. 244 § 1 k.p.c. oraz art. 33 ust. 2 u.p.g., w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, nie stanowiły podstawy wydanego orzeczenia. Regulacje te nie mają ponadto bezpośredniego wpływu na ukształtowanie sentencji orzeczenia o prawach skarżącego. Dopuszczenie radcy Prokuraturii Generalnej do reprezentowania Skarbu Państwa na podstawie legitymacji służbowej nie wkracza w sferę przysługujących

skarżącemu konstytucyjnych praw podmiotowych. Wadliwość reprezentacji strony przeciwnej w procesie nie wpływa na prawa podmiotowe skarżącego.

5.3. Z tych względów w zakresie, w jakim skarżący kwestionuje konstytucyjność art. 244 § 1 k.p.c. oraz art. 33 ust. 2 u.p.g., badana skarga nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

6. Skarżący kwestionuje następnie zgodność z Konstytucją art. 417 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, Dz. U. z 2018 r., poz. 1025 ze zm.; dalej: k.c.), zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

6.1. Przepis ten pomija – zdaniem skarżącego – odpowiedzialność organów państwa za nieuzasadnione działanie zgodne z literą prawa, z czego wywodzi, że art. 417 § 1 k.c. jest niezgodny z art. 77 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji.

6.2. W zakresie, w jakim skarżący kwestionuje konstytucyjność art. 417 § 1 k.c., badana skarga nie spełnia warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK.

7. Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdza, że analizowana skarga nie spełnia warunków określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji, doprecyzowanych odpowiednio w art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p.TK, a w konsekwencji nadanie dalszego biegu skardze nie jest możliwe.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak na wstępie.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.